

LIBRIS

We know
books

Ingvild H. Rishøi

Povești de iarnă

Traducere din limba norvegiană și note de
RALUCA-DANIELA DUINEA și
IOANA-ANDREEA MUREȘAN

Ideea colecției „Nordica” a fost inspirată de Seminarul internațional de traduceri literare norvegiene pe care l-am organizat în colaborare cu Norwegian Literature Abroad (NORLA), din Norvegia, la Departamentul de limbi și literaturi scandinave al Facultății de Litere a Universității Babeș-Bolyai în noiembrie 2013. Spiritul acestui prim seminar de traduceri literare norvegiene, organizat în România, a prins viață în 2015, prin constituirea colecției „Nordica”.

Sanda Tomescu Baciu

Casa Cărții de Știință
Cluj-Napoca, 2025

Cuprins

Nu-i putem ajuta pe toți _____	5
Adevăratul Thomas _____	37
Frații _____	99

CÂND AM AJUNS ÎN LINDERUD¹, Alexa a făcut pipi pe ea. A fost de acord să mergem direct acasă pe jos, nu avea niciun rost să dăm bani pe cinci stații de autobuz. Dar abia am trecut pe lângă centrul comercial și nu suntem nici măcar la jumătatea drumului.

Am întrebat-o dacă e în regulă să mergem pe jos. Ea s-a cățărat pe poarta grădiniței ca să deschidă încuietorea și mi-a spus *da, sigur, mami*.

Acum nu spune nimic, dar începe să meargă crăcănăt și știu că îngheață de frig. E totuși decembrie. Accesoriul reflectorizant îi atârnă pe sub geacă de puf.

Șaizeci minus patruzeci și cinci face cincisprezece. Încă cincisprezece coroane.

Dar nu pot urca fără bilet, nu cu ea, pentru că e atentă la tot ce fac, nu mă scapă nicio clipă din ochi și dacă urcăm pe ușa din spate, o să se oprească brusc în fața aparatului pentru validarea biletelor și o să spună:

— Mami, avem bilet?

Blocurile sunt luminate, iar Alexa se clatină, mașinile fac zgomot, iar stâlpii de iluminat sunt plini de graffitiuri; țin minte că Alex așa mi-a scris numele, în spatele sălii de sport, și nici nu aduc vorba de pipi, dar știu că, în clipa în

---

¹ *Linderud*, centru comercial situat la periferia orașului Oslo.

care ajungem acasă, se grăbește să intre în baie și închide ușa, iar peste câteva zile o să găesc chiloțerii mototoliți pe fundul coșului de rufe; așa e ea, așa merg lucrurile, așa e ea.

Dar nu mai suport s-o văd legănându-se așa.

— Ar trebui să luăm autobuzul, spun eu.

Ea se uită în sus cu sfială.

— Da, spune ea. Poate e un pic mai bine.

Ne întoarcem. Centrul comercial strălucește. L-au decorat cu lumini de la un capăt la altul, de parc-ar fi un cadou.

Atunci Alexa mă ia de mână și se oprește.

Un băiat stă în fața noastră. Zâmbește, e posibil să fim de-o vârstă, e frumușel. Ține un pahar de carton în mână.

— Mă puteți ajuta cu niște bănuți? întrebă el.

Are degetele umflate. Alexa mă strânge de mână. I se face milă de toți, prea de tot, cum ar fi obsesia bolnăvicioasă cu păpușile. Aproape că-și iese din minți până nu le vede pe toate acoperite cu plapuma până-n dinți la capătul patului și se trezește de douăzeci de ori în fiecare seară să verifice dacă e totul în regulă. Trebuie să se schimbe. Trebuie să-mi semene mai mult.

— Nu, din păcate, spun eu și merg mai departe.

Pantalonii lui de trening sunt murdari jos, văd picioarele Alexei, care se mișcă ciudat, de parc-ar fi de lemn. Așa merg toate. Așa stau lucrurile, îmi amintesc de toate fetele, de x-urile din calendarul menstruației și de contraceptivele de urgență din portmoneu, așa stau lucrurile

când nu ești ca ele. Uite stația de autobuz. Sigur avem ceva în congelator, sigur o scoatem la capăt, nu poate să meargă acasă în halul ăsta.

Acum se uită în sus.

— Mami, spune ea. De ce?

— La ce te referi? spun eu.

Ea tinde mereu să creadă că-i pot citi gândurile.

Ne oprim în stație. Mă uit la colțul străzii, însă nu văd niciun autobuz. Sigur pipiul s-a făcut rece ca gheața până acum.

— De ce nu? spune ea.

Ah, ce mă enervează. Suntem doar noi două, trebuie să accepte treaba asta.

— Trebuie să spui puțin mai multe când vezi că nu înțeleg la ce te referi, spun eu. Trebuie să explici puțin mai bine.

— De ce nu-l putem ajuta cu niște bănuți? întrebă ea.

Mă uit din nou la colțul străzii.

Nu trebuie irosit niciun bănuț. Asta pentru că tatăl tău nu ți-a plătit pensia alimentară de trei luni; nu ai observat că nu te-a sunat nici de ziua ta, ți-am lăsat pe cap coronița de la ziua de naștere de la grădiniță, pe urmă, m-am așezat la masa din bucătărie cu picioarele pe scaun și cu fruntea lipită de genunchi, el se gândește la alte fete acum, vezi monedele astea două de zece coroane și astea două de douăzeci? Trebuie să ne ajungă pentru tot restul weekendului. Vezi tatuajul ăsta? E numele tatălui tău, dacă

mi-aș permite, l-aș transforma în pasăre, am desenat-o pe hârtia de împachetat mâncare, într-o seară când stăteam la masa din bucătărie, a ieșit bine, cu aripile ridicate, părea că-și ia zborul.

Începe să plouă. Îi trag gluga pe cap.

— Nu-i putem ajuta pe toți.

Pentru că atunci când Alexa se uită la mine, vede un adult. Și când Alex o ia de la grădiniță, ea-l vede ca pe un adult, ține mingea de baschet cu o mână și pe ea cu cealaltă, apoi se pierd în depărtare. Ea-l vede ca pe un adult, dar el habar n-are ce înseamnă să te porți ca un adult. La grădiniță nu-și pune niciodată botoșeii albaștri peste pantofi, nu știe niciodată ce înseamnă o dată scadentă sau ce trebuie să faci cu un copil care face mereu pipi pe el, nu-i pasă de stickererele-recompensă pe care le primește dacă reușește să nu mai facă pe ea, chiar dacă cei de la centrul social¹ au spus că trebuie să fim consecvenți.

El știe doar să joace baschet.

Iar ea-l vede în fața ochilor doar pe tata, tata, tata. Singurul lucru pe care mi-l amintesc sunt mâinile lui pe tot corpul meu și felul cum se mișca atunci când sărea la coș. Stătea mult în aer. Îmi amintesc ce-a zis când s-a născut ea. S-a aplecat peste pătuț și a spus:

— Seamănă leit cu mine. Îmi seamănă teribil de bine. Trebuie s-o cheme Alexa.

¹ În original, *helsestasjon*, centrul medical care oferă gratuit sprijin și îngrijire femeilor însărcinate, nou-născuților și copiilor din Norvegia. De asemenea, părinții pot primi îndrumare și ajutor de la cadre medicale specializate.

Așa e.

Observ asta mereu. O văd cum aleargă, cum se mișcă.

Și dintr-odată ea închide ochii și strânge pumnii, cu brațele în jos, ca un pinguin.

— Dar n-are o mână! spune ea. N-ai văzut asta?

Apoi dă din cap. Se enervează în felul ei caracteristic.

— N-avea o mână? întreb eu.

— Avea numai una! spune ea. Mami, tu chiar nu vezi nimic!

Mă ghemuiesc. Ghiozdanul pentru grădiniță îmi cade de pe umăr. Își întoarce capul dintr-o parte în alta.

— Alexa, spun eu.

Dar nu știu ce să mai spun. Mașinile vin una după alta. Niciodată nu am avut ceva înțelept de spus, nici înainte, nici acum. Mă aplec înspre ea. Picăturile de ploaie îi udă gluga.

Sunetul ăla. Îmi amintește de rulotă.

De picăturile de pe plafon.

Și de mama când era în toane bune, când cerul se limpezea, iar ea stătea în ușa cortului cu ochii închiși și cu fața înspre soarele care apunea. *Când calci a treia oară pe covorul de mușchi, nu se mai ridică niciodată*¹, spunea mama. *Dacă te scufunzi a treia oară, te îneci.*

¹ Maximă preluată din romanul *Sommarboken* al scriitoarei și ilustratoarei finlandeze Tove Jansson, renumită pentru seria de cărți pentru copii *Mumin* (Momin).

A aprins spirala anti-țânțari și țigara. Suflă fumul în sus și privește marea cu coada ochiului.

Acum totul e atât de diferit. Lucrurile s-au schimbat treptat, eu am un job și o fată, trăiesc zile ca astea și stau aici pe trotuar, iar ea are cinci ani și dă din cap și strânge din ochi, dar sunetul ploii aduce puțină lumină înlăuntrul meu.

Totul poate să fie altfel din nou.

Totul poate să fie frumos.

Mă uit de jur împrejur.

Îl văd cum stă sub un stâlp de iluminat. El trebuie să fie, de vreme ce are doar o mână. Ea sigur are dreptate, obișnuiește să observe totul, cine lucrează în ultimul schimb la grădiniță și în ce zi, câte ouă mai sunt în frigider, deci băiatul sigur are doar o mână.

Mă ridic și îi acopăr Alexei pumnul cu mâna. Ar trebui să-i iau mănuși impermeabile, costă poate o sută de coroane, are mâinile ude și reci. Apoi îi spun:

— Atunci hai să ne întoarcem. E încă acolo.

Ea deschide ochii. Își lasă capul pe spate și gluga îi alunecă. I se luminează fața, e atât de frumoasă, întotdeauna a fost așa, îmi amintesc când o spălau cei de la maternitate, iar Alex se întorcea înspre asistente și spunea *uitați-vă la gurița asta, ați mai văzut vreodată așa ceva? O să fie frumoasă ca maică-sa.*

— Vrei să mergem? întreabă Alexa.

— Da, răspund eu. Nu știam că are numai o mână.

Atunci ea începe să sară. Mai întâi în sus, apoi în față, accesoriul reflectorizant licărește, țopăie, iar eu o țin de mână, pe trotuar, printre toți oamenii, iar brațul meu se mișcă în sus și în jos în timp ce sare.

Băiatul poartă un hanorac cu glugă. Zâmbeste.

— Totuși, aveam ceva mărunțiș, spun eu.

Dau de portmoneu și deschid fermoarul. În spatele nostru se aude o sireună, Alexa își pune mâinile la urechi, apoi sirena se oprește și-și destupă urechile, eu arunc moneda.

Abia atunci văd cât valorează. Însă e prea târziu.

Douăzeci de coroane.

Trebuia să-i dau zece.

E prea târziu.

I-am dat douăzeci de coroane.

Uite-i acolo, pe fundul paharului de hârtie. Nu mai putem lua autobuzul, ea trebuie să meargă acasă cu pantalonii uzi, dar nu știe asta, îi zâmbeste, iar el îi trage cu ochiul și spune:

— Mulțumesc.

Dar pipiul n-o să se usuce pe vremea asta, iar dacă face infecție urinară, trebuie s-o sun pe mama lui Alex, eu nu mai pot sta acasă, mi-am luat douăzeci de zile de concediu medical, iar dacă mai stau acasă, o să pierd opt sute de coroane pe zi.

— Cu plăcere, spune Alexa.

— Ce fată drăguță aveți, spune el.

— Mulțumesc, răspund eu.

Dar acum ce-o să mă fac?

Măcar de ne-am fi putut urca fără bilet. Dar ea nu e de acord cu asta, nu înțeleg de ce, nu eu sunt cea care i-am vorbit despre reguli, dar știe asta mereu, observă tot și întreabă despre tot, *mami*, spune ea, *dulceața conține zahăr, nu e voie să ni se dea mâncare nesănătoasă la grădiniță.*

— Ești o mamă tânără, spune el.

— Da, îi răspund.

Atunci se ghemuiește, se apleacă înspre ea și-i șoptește ceva la ureche.

Ea aprobă.

Apoi își întoarce capul și îi șoptește ceva înapoi.

— Alexa, hai să plecăm, spun eu.

Ea zâmbeste. Și el la fel.

N-am văzut-o niciodată zâmbind așa. Și cum reușește să vorbească cu străinii? Pe când eu habar n-am să fac asta.

— Hai să plecăm, spun eu.

Dar ea continuă să-i zâmbească, se întoarce, îi face cu mâna, iar eu nu știu ce să fac, nu înțeleg de ce ne îndreptăm către stație, dacă oricum nu putem lua autobuzul.

— Ce ți-a spus? o întreb.

Nu răspunde.

— Alexa, spun eu.

Sare-ntr-un picior peste o baltă și continuă să zâmbească.

— Răspunde imediat, spun eu.

— Dar, mami, zice ea și se oprește din sărit. E un secret.

Mă opresc.

— E un drogat. Nu poți să ai secrete cu drogați.

Atunci își strânge tare din buze și se uită drept în față.

— Ce-a spus? o întreb.

— Mi-ai zis că oamenii pot să aibă secrete, răspunde ea.

— Dar acum îți cer doar să-mi răspunzi la întrebare și spun asta pentru că e ceva ce tot o să iasă la iveală, mă ghemuiesc, nu a avut înaintea niciodată secrete față de mine, iar acum mă încercă din nou sentimentul ăla pe care nu-l suport. Mă gândesc că ea va muri, de fapt, moartea e peste tot, e ascunsă aici, acoperită de asfalt și de farmacia cu crucea care pâlpâie, dar între viață și moarte e o linie subțire, și nu pot face față suferinței dacă moare, de-aia nu suport ca ea să vorbească cu străinii. O strâng tare de umeri. Ce-a spus? întreb eu.

— C-ar trebui să... Da' nu-i voie să povestești secrete! spune ea.

Apoi se lasă pe mine și oftează.

— Mami! spune ea. Am făcut și pipi pe mine!

E udă din cap până-n picioare. Aud autobuzul cum vine, frânează și deschide ușile.

— Și chiloțerii mei sunt foarte reci! spune ea.

— Draga de tine, spun eu.

Aud cum autobuzul închide ușile și pleacă mai departe.